

SZLAK HISTORYCZNY „WYDARZENIA WOJENNE 1945 ROKU”

Pod koniec II wojny światowej najcięższe walki w regionie Odry i Warty pozostawiły po sobie widoczne po dziś dzień blizny. Zapraszamy na transgraniczny szlak historyczny śladami wydarzeń z wiosny 1945 roku.

31 stycznia 1945 r. pierwsze oddziały armii radzieckiej dotarły do Odry i tam się osadziły. Wzdłuż dzisiejszej rzeki granicznej doszło do ciężkich walk, które do końca kwietnia 1945 r. spowodowały niezliczone ofiary oraz poważne zniszczenia miast, wsi i infrastruktury.

Anklam

Miejsca na szlaku historycznym „Wydarzenia wojenne 1945” w sposób obrazowy przybliżają dramatyczne wydarzenia z końca II wojny światowej. Należą do nich dawne więzienia i obozy, takie jak więzienie Sonnenburg w Stońsku, obóz jeniecki Offlag IIC Woldenberg w Dobiegniewie, więzienie Wehrmachtu w Anklam czy obóz zewnętrzny getta Theresienstadt w Wulkow.

Miejsca takie jak Klessin, Kienitz, Kostrzyn nad Odrą, Santok czy Seelow reprezentują ponadto najcięższe zniszczenia i boje, które przyniosły ogromne straty w związku z ostatnią wielką ofensywą radziecką w kierunku Berlina. Nazistowskie Niemcy ostatecznie skapitulowały 8 maja 1945 r. w Berlinie-Karlshorst.

Szlak historyczny Odra-Warta 1945 przypomina wydarzenia z tamtych dni i umożliwia frapujące obserwacje z różnych perspektyw.

PARTNERZY PROJEKTU

Miasto Seelow (Lead Partner)
Küstriner Straße 61, 15306 Seelow
www.seelow.de

Gmina Stońsk
ul. Sikorskiego 15, 66-436 Stońsk
www.slonsk.pl

„Erinnerung verbindet” - „Pamięć łączy” w regionie nad Odrą i Wartą to polsko-niemiecka sieć transgranicznej turystyki edukacyjnej i turystyki pamięci. Pod przewodnictwem miasta Seelow marka turystyczna o tej samej nazwie łączy około 180 miejsc pamięci po obu stronach granicy, tworząc wieloperspektywny krajobraz pamięci. Odkryj wyjątkową historię regionu Odry i Warty.

WWW.PAMIEC-LACZY.EU

LIBERATION ROUTE EUROPE

Europejski kulturowy szlak wyzwolenia 1944-45

Liberation Route Europe to certyfikowany szlak kulturowy Rady Europy i projekt LRE Foundation. Szlak ten łączy ludzi, miejsca i wydarzenia w celu upamiętnienia wyzwolenia Europy spod okupacji niemieckiej podczas II wojny światowej oraz refleksji nad długotrwałymi konsekwencjami i historią wojny z wykorzystaniem wielonarodowej i wieloaspektowej perspektywy. Dzięki setkom miejsc i historii w dziesięciu krajach europejskich szlak łączy najważniejsze regiony znajdujące się na drodze posuwania się wojsk koalicji antyhitlerowskiej w latach 1943-1945.

www.liberationroute.com

www.lre-poland.org

STOPKA REDAKCYJNA

Redakcja i skład:
ECCOFORT e.V., Albertinenstr. 1, 13086 Berlin, www.eccofort.eu

Zdjęcia: Map ©ECCOFORT e.V.; map background ©Printmaps.net/OSM Contributors; Title, Inner part pictures 1,2 © Alexander Apel, rights: Landkreis Märkisch-Oderland; inside photo 3 ©author unknown; inside photo 4 ©Jürgen Fiehne, rights: Landkreis Märkisch-Oderland

Projekt „Wspólna pamięć – 80. rocznica zakończenia II wojny światowej 2025” został dofinansowany z Funduszu Małych Projektów (FMP) 2021-2027 Euroregionu PRO EUROPA VIADRINA w ramach Programu Współpracy INTERREG VI A Brandenburgia-Polska 2021-2027.

Podróż przez
wyjątkową historię
polsko-niemieckiego
pogranicza nad Odrą i Wartą

Szlak historyczny
„Wydarzenia wojenne
1945 roku”

MIEJSCE PAMIĘCI I MUZEUM BITWY O WZGÓRZA SEELOW

Tam, gdzie była wojna.

Stacja Liberation Route Europe

MIEJSCE PAMIĘCI I MUZEUM BITWY O WZGÓRZA SEELOW

Tam, gdzie była wojna.

Bitwa o wzgórze Seelow była jedną z ostatnich i największych bitew II wojny światowej na niemieckiej ziemi. Miała miejsce od 16 do 19 kwietnia 1945 roku i była początkiem ofensywy radzieckiej na stolicę Niemiec.

Radziecki sprzęt wojskowy na placu przed muzeum.

Radziecki cmentarz wojenny na terenie miejsca pamięci.

W połowie **kwietnia 1945** roku stojąca nad Odrą **Armia Czerwona** zakończyła przygotowania do generalnego ataku na stolicę III Rzeszy. Podmokłe niziny Kotliny Freienwaldzkiej (Oderbruch) i wznoszące się za nim na 70 metrów wzgórze Seelow stanowiły ostatnią poważną naturalną barierę przed Berlinem. Dowodzący siłami radzieckimi marszałek Żukow zaplanował zmasowany atak w celu przełamania niemieckiej obrony. Niemieckie dowództwo miało nadzieję, że udana obrona podzieli koalicję antyhitlerowską. Celem strony radzieckiej było pokonanie Wehrmachtu raz na zawsze i zakończenie wojny.

Bitwa rozpoczęła się od zmasowanego ognia radzieckiej artylerii. Był to jeden z najbardziej intensywnych ostrzałów w czasie wojny, jednak część pocisków spadła na pozycje, które Niemcy zgodnie z planem opuścili. Gdy noc była jeszcze mglista, radzieckie wojska lądowe rozpoczęły główny atak i wbiły się w głęboko osadzony niemiecki system pozycyjny. Drugiego dnia walk Armii Czerwonej udało się przełamać pozycje na wzgórzach Seelow po obu stronach miasta, a czwartego dnia trzeci i ostatni pas obrony. 20 kwietnia radzieckie oddziały dotarły do przedmieść Berlina.

Plan operacyjny Armii Czerwonej znacznie skrócił bitwę o Berlin - w tym samym czasie, gdy nastąpiło przełamanie na wzgórzach Seelow, nacierające z południowego wschodu wojska radzieckie okrążyły wroga, który wycofywał się z linii Odry. Uniemożliwiło to niemieckim oddziałom uporządkowany odwrót w okolice Berlina i reorganizację. Wehrmacht skapitulował 8 maja. Wojna w Europie dobiegła końca.

Nie będąc zdolne do uznania beznadziejności dalszej walki, w bitwie o wzgórze Seelow walczące o przetrwanie nazistowskie państwo niemieckie pokazało, że było gotowe do rzucenia wszystkich dostępnych rezerw ludzkich przeciwko zdecydowanie przeważającym siłom wroga. Nasuwa się jednocześnie pytanie, co podtrzymywało wolę walki wśród walczących po obu stronach żołnierzy. Po dziś dzień odnajdowany jest tu sprzęt bojowy i ludzkie szczątki. Miłośnikom historii region ten umożliwia poruszający wgląd w ostatnie dni II wojny światowej.

W **muzeum** odwiedzający mogą zobaczyć stałą wystawę z eksponatami, mapami i nagranyymi rozmowami naocznych świadków, które ilustrują dramatyczny przebieg walk. Na otwartym terenie, który jest zawsze dostępny, znajdują się czołgi i działa, a także **radziecki cmentarz** wojenny z reprezentacyjnym pomnikiem. Wycieczki z przewodnikiem oraz tablice informacyjne umożliwiają dogłębne zapoznanie się z wydarzeniami historycznymi i znaczeniem tego miejsca.

Volkssturm i jednostki alarmowe uzupełniają szeregi wiosną 1945 r.

Poposałości umocnień polowych na wzgórzach Seelow.

Gedenkstätte und Museum Seelower Höhen
Küstriner Straße 28 a
15306 Seelow

+49 3346 597
info@seelowerhoehen.de
seelowerhoehen.de

LANDKREIS
MÄRKISCH-
ODERLAND

